

Tworzenie nowego kierunku studiów – Aspekty etyczne

Sformułowanie problemu

Potrzeba zajęcia stanowiska w sprawie tworzenia nowego kierunku studiów wynika z mnogości nadużyć etycznych, jakie mogą się w związku z tym pojawić, oraz ich konsekwencji instytucjonalnych i społecznych. Do takich nadużyć należą niewątpliwie działania organizacyjno-programowe podyktowane partykularnym interesem pewnej części społeczności akademickiej Politechniki Warszawskiej, realizowane kosztem innych jej części, uczelni jako całości i społeczeństwa, względem którego uczelnia (zgodnie ze swoją misją) powinna pełnić rolę służebną. Do wątpliwych etycznie działań, z którymi mieliśmy już do czynienia na Politechnice Warszawskiej, należy przede wszystkim postulowanie nowego kierunku bez uzasadnienia opartego na rzetelnym rozpoznaniu potrzeb rynku pracy i potrzeb rozwojowych społeczeństwa oraz uruchamianie nowego kierunku w sytuacji braku pokrycia w kwalifikacjach kadry i/lub zasobach materialnych niezbędnych do realizacji kształcenia na tym kierunku. Do kategorii problematycznych moralnie działań należy także:

- forsowanie nowych nazw kierunków, specjalności i haseł programowych bez należytego respektu dla ustalonej wcześniej nomenklatury;
- nieuczciwe konkurowanie w przestrzeni oferty edukacyjnej uczelni poprzez zaniżanie wymagań programowych, zaniżanie kosztów kształcenia i składanie innych obietnic bez pokrycia;
- świadome mieszanie pojęć kierunku i specjalności oraz aspektów akademickich i pozaakademickich, a także oddalanie się od misji i strategii Uczelni;
- promowanie nowego kierunku na zewnątrz Uczelni przy użyciu wątpliwych moralnie metod marketingu, takich jak manipulacja terminologiczna, czy odwoływanie się do niskich pobudek i słabości ludzkich.

Przyczynki do rozwiązania problemu

Przed podjęciem decyzji o uruchomieniu nowego kierunku należałoby dokonać analizy jej przesłanek wynikających z:

- uwarunkowań zewnętrznych, takich jak:
  - aktualne i przewidywane potrzeby rynku pracy;
  - sukcesy edukacyjne innych (zwłaszcza renomowanych) uczelni;
  - zamówienia instytucji publicznych lub niepublicznych (wiążące się z określoną perspektywą finansową);
  - preferencje kandydatów na studia;
  - uwarunkowań wewnętrznych, takich jak:
    - zapotrzebowanie nauczycieli akademickich na pracę;
    - stan badań w odpowiednich dyscyplinach naukowych;
    - struktura oferty edukacyjnej Uczelni;
    - stan zasobów finansowych oraz infrastruktury edukacyjnej Uczelni.
- możliwych następstw krótko- i długofalowych.

Źródłem trudności procesu decyzyjnego są w tym przypadku następujące okoliczności:

- niewspółmierność (a często wręcz – niemierzalność) przesłanek, uniemożliwiająca ich prostą agregację arytmetyczną;
- występowanie przesłanek pozytywnych obok negatywnych, spowodowane istnieniem konfliktów stojących za nimi wartości i zasad.

Dotychczasowe doświadczenie za realne i istotne pozwala uznać następujące konflikty wartości:

- dobro wydziału zainteresowanego uruchomieniem nowego kierunku *versus* dobro innego wydziału kształcącego na identycznym lub bardzo podobnym kierunku;
- korzyść materialna nauczycieli akademickich zainteresowanych uruchomieniem nowego kierunku *versus* efekty kształcenia najbardziej poszukiwane przez kandydata na studia, studenta i rynek pracy;
- korzyść finansowa Uczelni *versus* niezależność Uczelni od sponsorów zewnętrznych;
- zaspakajanie bieżących potrzeb rynku pracy *versus* formowanie przyszłych rynków pracy.

Przedstawiony powyżej schemat analizy problemu tworzenia nowych kierunków studiów stosuje się odpowiednio do tworzenia nowych specjalności w ramach istniejących kierunków.

Projekt opracował prof. Roman Morawski we współpracy z prof. Franciszkiem Krokiem